

ספר חובות הלבבות - שער הבטחון - פרק ג

וכיון שהתברר חיוב הגלגול על הסיבות על בני אדם, נבאר עתה, **כי אין כל אדם חייב לחזור על כל סיבה מסיבות הטרף**, כי הסיבות רבות. מהן נקלות, שטרחן מעט, כסחורה בחנות או מלאכת-יד שטרחה מעט, כתפירה, וכאיחוי, והספרות, ואצור המסחרים, ושכיר האריסים והפועלים והשמשים בעבודת האדמה. ומהן סיבות יש בהן יגיעה וטורח, כעיבוד העורות, והוצאת הברזל והנחושת [והעופרת] מן מוצאיהם, וזיקוק הכסף בעופרת, ונשוא המשאות הכבדות, ולכת בדרכים רחוקים תמיד, ועבודת האדמה וחרישתה, וכיוצא בהם.

ומי שהוא מבני אדם חזק בגופו וחלש בהכרתו, ראוי לו מהן מה שיש בו מן היגיעה, כפי שיכול לסבול. ומי שהוא חלש בגופו והכרתו חזקה, אל יבקש מסיבות הטרף מה שמייגע גופו, אך יטה אל מה שיהיה קל על גופו ויוכל להתמיד עליו.

ולכל אדם יש חפץ במלאכה או סחורה מבלתי זולתה, כבר הטביע האל לה בטבעו אהבה וחיבה.

וכן בשאר החיים, כמו שהטביע בטבע החתול צידת העכברים, ובטבע הנץ צידת מה שראוי לו מן העוף, ובטבע האיל צידת הנחשים. וכן יש מן העופות שיצודו הדגים לבד, וכן בטבע מין ומין ממעי החיים, נטייה ותאוה אל מין ממיני הצמחים והחיים, הוטבע עליו להיות סיבה למזונו. ותכונות גופו ואבריו ראויין לדבר ההוא, כפה הארוך והשוק הארוך לעוף, שהוא צד את הדגים, וכשן והצפורן החזקה לארי, והקרנים לשור ולאיל; ואשר תוכן מזונו מן הצמח לא ניתן לו כלי הציד והטרף.

ועל הדמיון הזה תמצא מידות בני אדם וגופותם מוכנות לסחורות ולמלאכות. **ומי שמוצא במידותיו וטבעו כוסף אל מלאכה מהמלאכות, ויהיה גופו ראוי לה, ויוכל לסבול את טרחה, יחזור עליה וישים אותה סיבה להבאת מזונו;** ויסבול מתקה ומרירותה, ואל יקוץ כשיימנע ממנו הטרף בקצת העתים, אך יבטח באלהים, שיספיק לו טרפו כל ימי חייו.

ויכין בטרדת לבו וגופו בסיבה מן הסיבות והסיבוב עליה, לעמוד במצות הבורא, שצויה האדם להתעסק בסיבות העולם, כעבודת האדמה וחרישתה וזריעתה, כמו שכתוב (בראשית ב טו): ויקח ה' אלהים את האדם ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה. ולהשתמש בשאר בעלי חיים בתועלותיו ומזונו ובנין המדינות והכנת המזונות... ויהיה נשכר על כוונתו בהם לאלהים בלבו ומצפונו, בין שיוגמר לו חפצו בין שלא יוגמר לו חפצו, כמו שכתוב (תהלים קכח ב): יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך, ואמרו רבותינו, זכרונום לברכה (אבות ב יב): וכל מעשיך יהיו לשם שמים ויהיה בטחונך באלהים שלם. ולא יזיקנו הסיבוב על הסיבות להבאת טרפו בהן מאומה, כשהוא מכין בהן בלבו ומצפונו לשם שמים.

ואל יחשוב, כי טרפו מועמד על סיבה ידועה, ושם תימנע הסיבה ההיא ממנו, לא יבוא בסיבה אחרת. אבל יבטח על האלהים בטרפו, וידע, כי הסיבות כולן אצל הבורא שוות, יטריפהו במה שירצה מהן ובעת שירצה מאיזה ענין שירצה, כמו שאמר הכתוב (שמואל א יד ו): כי אין לה' מעצור להושיע ברב או במעט; ואמר (דברים ח יח): כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, ואמר (זכריה ד ו) לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ה' צבאות.